

პრობლემების პირისპირ

(თავის გაგრძელება)

ჩვენი გაზეთის წინა ნომერში გამოქვეყნდა სათაურით „**მანანა ნადირაძის უდიდესი მისია**“, სადაც პედაგოგების მოსწავლეებთან დამოკიდებული უფლებებზე ვსაუბრობდით. დაგმობდით, რომ შემდეგში აუცილებლად ექნებოდა წერილს გაგრძელება.

მომიტვირთ პედაგოგებმა, რადგანაც მე პირადად ჭკუას ნამდვილად არავის ვასწავლი, თუმცა იმ ფაქტებზე, რის შესახებაც წერილში გიახლოვებ, საკუთარი თვლით ვნახე და საკუთარი ყურით მოვისმინე, მითუმეტეს, მსგავსი ფაქტები რომ მრავლად და სოციალურად შექცევებული ოჯახების რაოდენობა ისევ და ისევ იზრდება, ამას ყველა კარგად ვხედავთ და ეს ყოველივე ნამდვილად აისახება მოზარდი თაობის ფსიქოლოგიაზე. ამაზე ალბათ ერთი აზრი არ არსებობს, მაგრამ არსებობს უფრო მტკიცეული საკითხი, რაც უკვე რამდენიმე ათეული წლებია მთელ საქართველოს უკუჩვენებს სწორედ მოსწავლე არის ემიგრანტი მშობლების, განსაკუთრებით კი ემიგრანტი დედის თაობა. მამაკაცებთან შედარებით ქალებს უფრო მეტი შანსი აქვთ საზღვარგარეთ სამსახურის მოგონს. დედებიც, უამრავი ალბათ ვალის ხარჯზე, წლებით მიგრაციასთან საზღვარგარეთ. სამაგიეროდ, აქტიური სოციალური ფაქტორები ალბათ გასამრჯელოს დაზავებენ. სამშობლოში დაბრუნებული ოჯახები მალე მალე უნდა ეხმარებიან,

რომ უკეთესი ცხოვრება ჰქონდეთ. ალბათ არც ერთ საღამოდ მოაზროვნე ქალს არ უნდა, რომ საკუთარი შვილი წლებით დატოვოს, თუმცა სხვა გამოსავალიც რომ არ რჩება, ჩვენი გულის ტკივილიც ესაა. ჰოდა, ასე რჩებიან ბავშვები ზოგი უმაქნისი მამის, ზოგი კი მოზარდი პაპების ხელში, რომლებიც აქვთ მისახედები არიან. ალბათ არც ერთი ოჯახი არ არსებობს, რომელსაც ემიგრანტი ოჯახის წევრი, ან ხათესავსი პირობები არ ყავდეს საზღვარგარეთ. ამ ოჯახებიდან კი ძალიან მკვირვდი რაოდენობა არსებობს ემიგრანტი დედის შვილებში, რომლებიც დედის ოფლითა და ჯავრით მონაპოვარი ფული გონივრულად გამოიყენებინოს. თუმცა, მართლაც არსებობენ გამონაკლისებიც. სამწუხაროდ, ემიგრანტი დედის შვილის სტატუსის ქვეშ მყოფი ბავშვების გარკვეული ნაწილი, საკმაოდ არასწორი მიმართულებით ვითარდება. არასწორ განვითარებაში იგულისხმება, თუნდაც ფინანსების ხელშეწყობით გამოიყენება. ისეთი გასართობი და ჯანმრთელობისათვის საშიში თამაშებში თუ საშუალებებში ფულის ხარჯვა,

რაც მათ ჯანმრთელობაზე და ფსიქიკის არასწორად განვითარებაზე ნათლად აისახება. შორს არ წავალ და აგერ ბატონო ყველას მოგეხსენებათ, რომ განხილეთ „ბორჯომის“ რედაქცია ქალაქის ცენტრთან საკმაოდ ახლოს მდებარეობს. სკოლის შემდეგ საღამოს საათებში რედაქციის ეზოში ალბათ ბევრს გაუკვირდება კიდევ, თუმცა აუცილებლად უნდა ვახსენოთ, რომ თითქმის ყოველდღე

ლიურად დაახლოებით 4-5 გოგონა, საკმაოდ თამამად ჩაცმულები, სიგარეტით და სპორტიანი სასმელებით ხელში რედაქციის ეზოს სტუმრობენ. რამდენჯერმე დედაშვილურად მივმართე კიდევ, რომ ვერ ვახსენებ, რომ ვინაა და მერე კიდევ მათ მიერ დაწერილი სიგარეტის ნაწილებითა და მოტანილი სხვადასხვა საკვების ნარჩენებითა ეზოში მდგარი ნაგვის ურნები თითქმის ყოველდღე გადვადვადობს. სულ ახლახანს, 8 ოქტომბერს, დილით, რედაქციის ეზო კვლავ დაბინძურებული დაგვხვდა. ეზოში არსებული ვენახის ტალღის ტოტებით დამტკიცებული, უმნიშვნელო ვენახის მტკიცებით გავსილი ტერიტორია. რა არის, რომ პრობლემა არსებობს და რომლის

P.S. როგორც ამ ქვეყნის მოქალაქე და სამი შვილის დედა ვისურვებდი, რომ ჩვენი შვილებს ისეთ ქვეყანაში ეცხოვრათ, სადაც მშობლებს და საერთოდ დედებს მუდამ ექნებათ იმის საშუალება, რომ ცხოვრების თითოეულ ეტაპზე შვილების გვერდით იქნებიან. სოლო იმ დედებს, რომლებიც დღეს ემიგრაციაში არიან მალე დაბრუნდებიან სამშობლოში და აღარასდროს დასჭირვდებათ უცხო ქვეყნიდან ექტორთ შვილების ცხოვრებასათვის და უკვე აქ ჩამოსულებს „ზნე დაკარგული შვილის“ გამოსწორებაში აღარ გაიტარებონთ მთელი ცხოვრება.

რამდენიმე სიტყვა განათლების სფეროს კომპეტენტურმა წარმომადგენლებმა გვითხრეს, დღეს სკოლას მოეხსნა პასუხისმგებლობა მოსწავლის აღზრდაზე ეს ამოცანა მშობლის პასუხისმგებლობაა, სკოლა პასუხს ატვს მხოლოდ განათლებაში. ვგადავიხსენო, რომ დღეს არც ახალგაზრდების განათლებულია დღეს სათანადო სიმართლზე მოსწავლეთა აღზრდა-განათლების პრობლემებზე წერილებს მომავალშიც შემოგთავაზებთ. მოზარდი თაობის პრობლემებზე რომ ყველა ერთობლივად უნდა ვიზრუნოთ. გვასწავლეს, მოზარდის ღირსეულ მოქალაქედ ჩამოყალიბებაში უდიდესი როლი აქვს ოჯახს, სკოლას და საზოგადოებას. ამ ფორმულის უკუღმართულობა დანაშაულის ტოლფასია. სამიდან არც ერთს არ აქვს უფლება მატრიარქული ყურადღება არ დაუთმონ მოზარდების აღზრდა-ჩამოყალიბებას, ჩვენი ქვეყნის მომავალი რომ დღეს ვაღიარებდნენ როგორც შვილებსაც ალგზრდით ისეთი საქართველო გვექნება ოცნოცდაათი წლის შემდეგ.

გაღნიშვნის უნებარე წარმოდგენილი წლები

მანანა ნადირაძე, ფსიქოლოგი - ეს სახელი, გვარი და პროფესია ერთ მთლიანობაში წარმოადგენს მშვენიერ, ერუდირებულ, განონასწორებულ და რაიონის მოსახლეობისთვის საკმაოდ ნაცნობ და საჭირო პროფესიის მქონე ქალბატონს, რომელსაც უზომოდ უყვარს თავისი საქმე, მისთვის ცხოვრების წესად იქცა წლების განმავლობაში ადამიანებისთვის საჭიროების შემთხვევაში უანგაროდ დახმარება, სიტყვით თუ საქმით. წლების მანძილზე, ქალბატონი მანანა ერთადერთი ფსიქოლოგი იყო ბორჯომის რაიონში. 1987 წელს იგი ფსიქოლოგად დაინიშნა ახალგაზსნილ ლიკანის საბავშვო ბაგა-ბაღში. წელს მას იქ მოღვაწეობის 35 წელი შეუსრულდა. ის ყველამ გაიცნო ბორჯომში, როგორც კვალიფიციური ფსიქოლოგი.

- დიდი ენთუზიაზმით „იმედის გმირივით“ დავიძლიერე სხვადასხვა საბავშვო ბაღში ყოველ დილით. ყველგან მოუთმენლად მელოდნენ. ერთადერთი მოქმედი ფსიქოლოგი გახლდით და აქედან გამომდინარე, აქტიურად მინეცდა ჩაბმა საზოგადოებრივ საქმიანობაში. პარალელურად ვემსახურებოდი ბორჯომში არსებულ სასწავლო დაწესებულებებს. ყოველთვის თავისუფლად დროის დეფიციტი მქონდა.

ქალბატონი მანანა დღევანდელი გადასახედიდან აფასებს მოვლენებს და ფიქრობს, ბედ-

ნიერა იმით, რომ შეძლო ადამიანებთან ჰარმონიული ურთიერთობის ხელოვნების შესისხლორცება, მათი თანაგანცდის უნარის გამოიყენება და მათ პრობლემებთან ერთად თანაცხოვრება საჭიროების შემთხვევაში. რამდენიმე ძალადობის მსხვერპლი დედა-შვილებიც შეუფარებია ოჯახში. დღესაც უანგაროდ უთმევს დახმარებას მათი ასაკის მიუხედავად რთულ მდგომარეობაში მყოფ ადამიანებს. ამ ყველაფერმა გაზარდა და ჩამოაყალიბა, როგორც თვითონ უნოდებს თავს, ნორმალურ პიროვნებად და ხელი შეუწყო მის პროფესიულ დაოსტატებას. მიაჩნია, რომ მისი ცხოვრების გზა ორმხრივი სიყვარულითაა ნასაზრდოები. ეს კი ნამდვილად, ამ პროფესიის უზომოდ დიდი სიყვარულის დამსახურებაა. როცა ვკითხე მას, თუ რა მისცა ამდენწლიანმა გამოცდილებამ, ის, როგორც ყოველთვის, მალალოროცისულად მპასუხობს:

- მეოცე საუკუნე ნერვოზის საუკუნეა, იტალიაშია, ოცდაამეერთე კი - დეპრესიის საუკუნეა. ყველა ციფრულ ქვეყანაში მუცლადგოფის პერიოდებიდან ღრმა სიბერეამდე ადამიანებს ემსახურებიან ფსიქოლოგები. ჩვენს ქვეყანაში კი საზოგადოების დიდ ნაწილს ბუნდოვანი და შეუსაბამო წარმოდგენა აქვს ფსიქოლოგზე და ფსიქოლოგიის ინსტიტუტზე. არ შეიძლება

და წარმოდგენილია დღევანდელ მძიმე და ხისტ გარემოში სასწავლო დაწესებულებებში ემსახურებოდნენ მხოლოდ მანანა ფსიქოლოგები. მერნ-მუნეთ, კარგ და გამოცდილი ფსიქოლოგს შეუძლია სრულიად შეცვალოს ბავშვის ცხოვრება. დღეს უამრავი ბავშვა დაუცველი და მძიმე მდგომარეობაში. ფსიქოლოგი კი მათი მშვენიერგოლი უნდა იყოს ოჯახსა, საზოგადოებასა თუ სკოლას შორის.

წლების მანძილზე უამრავ განსხვავებულ ბავშვთან, მშობლებთან ჰქონია ქალბატონი მანანას ურთიერთობა და გვიანტერესებს, რა მთავარი დანიშნულება აქვს კარგ ფსიქოლოგს და რას ურჩევდა ის თანამედროვე მშობლებს? „მე, როგორც 45 წლის საერთო პედაგოგიური სტაჟის მქონე მასწავლებელი, დედა, ქალი, მეგობარი, ამ გადასახედიდან თამამად შემიძლია თავს უფლება მივცე და დავაკვლიანო ახალგაზრდა მშობლები, რომელთა ხელშიცაა ყველაზე ღირებული და ფასდაუდებელი ქმედებამოვალეობა: რომ ალუზარდონ ქვეყანას ღირსეული და ბედნიერი მოქალაქეები. ამ მიზნის მისაღწევად კი, სულ მცირე, სამი მოთხოვნაა საჭირო: 1. უპირობოდ უყვარდეთ და მიიღონ შვილები ისეთები, როგორებიც არიან. 2. ცხოვრების არცერთ

მონაკვეთზე არ გაუშვან სულიდან შვილთან დამაკავშირებელი უხილავი ჯადოსნური ძაფი. 3. ითანამშრომლონ და პატივი სცენ მათ პიროვნებას. ჩემთვის ეს პროფესია ერთდროულად, ჰუმანურიცაა, მარტივიც და ურთულესიც. ფსიქოლოგობას მხოლოდ დიპლომი არ ჰყოფენის, მოსიყვარული გული და სული სჭირდება.

ამას წინაა, სოციალური ქსელით შევიტყვეო, რომ ქალბატონმა მანანამ სოლიდურ ასაკში გაბედულება გამოიჩინა და წარმატებით ჩააბარა მასწავლებელთა სერთიფიკირების გამოცდა. ვულოცავთ მას ამ საამაყო ნაბიჯს და აქვე ვკითხვავთ: რა გეუწყება იყო ეს მისთვის?

- მეც დამიგდა ის დრო, როცა ჩემი ცხოვრების სრულიად ახალ ეტაპზე ვიდეგადანწყვეტილებას ჩემი სოლიდური ასაკი - ეს ის ასაკია, როცა ბევრი რამ სასიამოვნო, თუ არასასიამოვნო ფაქტორი რამ მკაცრი რეალობა მიგანიშნებს, რომ „მოსვენების მდგომარეობაში“ გადასვლისა და ახალგაზრდებისთვის ასაპრების დათმობის დროა. თურმე აქ იწყება „ბრძოლა“ ბუნების კანონმდებლებსა და სუფთა ადამიანურ სურვილებს შორის. თითქმის, რაღაც იდეალური ფარდა ეშვება საზოგადოებასა და შენს შორის... თან თუ აქტიური და ბობოქარი ცხოვრებით ცხოვრობდი. როგორც ამბობენ, სი-

ბერე საკუთარი რესურსების გამოყენებლობაა. ჰოდა, მეც გადავხედე ჩემს „ამოუწურავ“ რესურსს - შესაძლებლობებს და ჩემს თავს მივეცი პირობა: იქნებ, მოვსინჯო და მოვემზადო ახალი გამოწვევის მისაღებად? მივიღე კიდევ გამოწვევა - გასაიდუმლოებულად გავედი და დავაკვირდი საკუთარი ძალებსა და უნარებს მასწავლებელთა სასერტიფიკაციო გამოცდაზე. მოვინჯე და თავდაჯერებულ-ბედნიერი დავეთანხმე გურამიშვილის მოწოდებას: „სწავლა სიკვდილზე შენია“!

დღეს უკვე სერთიფიცირებული სპეციალური მასწავლებლის სტატუსით ვაგრძელებ ჩემ პედაგოგიურ საქმიანობას ბორჯომში, ლიკანში მდებარე აფხაზეთის №22-ე საჯარო სკოლაში. ეს ის სკოლაა, 1995 წელს ჩემი ინიციატივით, სერიოზული წინააღმდეგობის მიუხედავად, ნახევრადცარიელ საბავშ-

ვო ბაღის შენობაში რომ გადასენით დეგნილი ბავშვებისთვის. ან ვტომიატიანი, გაურკვეველი ბოროტი ძალებისაგან. მიმანია, რომ ეს სიყვთე წინ დამხვდა დღეს!

ჩვენთვის ისიც ცნობილია, რომ ლიკანის №3 ბაგა-ბაღმა ძალიან დაფასებულად „გააცილა“ ქალბატონი მანანა. ის თავად გვიამბობს ამ მაღლიერებით გამსჭვალულ შესტზე:

- თქვენი გაზეთით, ვისარგებლებ და უდიდესი მადლიერებით მინდა დავემთხურო ჩემ მეორე უჯახს - ლიკანის №3 საბავშვო ბაგა-ბაღის ერთ მუშტად შეკრულ ძლიერ კოლექტივს, რომლებმაც დიდი გულისწყევითა და სიყვარულით მომინვეცს გაცილება - ამით მარტუქს დაუფინცარი წუთები, თავისი სიურპრიზებითა და იმ იმედით, რომ ისევ ყოველდღიურად გვექნება საქმიანი და მეგობრული კავშირი.

მადლობა ბორჯომის სკოლაში დღეს დაწესებული სელმძღვანელს ქალბატონ ნინო ბენდელიანს და მის კოლექტივს, რომელთაგან მუდმივად ვგრძნობდი მხარდაჭერასა და გვერდში მდგომარეობას. ასევე, სრულ მადლიერებას გამოვხატავ ყველა საბავშვო ბაღში მომუშავე თანამშრომლების მიმართ. მადლობა ყველა იმ ბავშვს, რომლებმაც გამიღამაზეს ცხოვრება და მუდამ ბედნიერების უანგარო წყაროდ მყავდნენ.

ესაუბრა მონიკა ტანტური

ადამიანი - პროცესი

ჩვენი მოუზღვეს, ხეობითი ამბავი

ერთ ჩვეულებრივ მამაკაცს პირადად ჩემთვის გამოჩნდა და არაჩვეულებრივად ადამიანზე მინდა გესაუბროთ, ალბათ, უმრავლესობა დამეთანხმება, რომ მისი გამოჩენა საზოგადოებაში თუ სტენაზე პოპულარული განწყობა და სიყვარული ატარებდა.

ეს ადამიანი ბატონი ტრისტანი სარალიძე, ბევრი ადამიანი საყვარელი მსახიობი, რომელმაც არაერთი დამამახვილებელი როლი შექმნა, ქართული თეატრისა თუ კინოს ეკრანებზე და მკერდზე ურბლის დიდი დამახვილებელი სიტუა და სიყვარული დიდიმსახურად, რად ღირს მისი თუნდაც ერთ-ერთი დასამახვილებელი როლი ქართულ ფილმში „სიყვარული ყველას უნდა“, სადაც იგი მეველის როლს ასრულებს. სადაც კი გამოჩნდება ქუჩაში, საზოგადოებრივ ტრანსპორტში, ბაზარში ან ნებისმიერ თავშესაფარის ადგილს ყველანაირად თვითი წილი პოპულარული განწყობა და მხარგრეობა შეაქვს. საზოგადოებას სიხარულით ხედავს და ესაღმობა.

უფროსი ვაჟი, გიორგი ოპერატორია, რომელმაც ჩვენს შემთხვევაში მიიღო ოპერატორის განათლება. ისინი ღირსეულად აგრძელებენ ოჯახურ ტრადიციას. ვფიქრობ, პოპულარულია, რომელიც ამ ოჯახიდან მომდინარეობს, დღევანდელ დღეს, დღევანდელ დღეს, ღირსეულობაში მეტად დასაფასებელია.

2021 წელს ქართველმა ლეგენდარულმა კინორეჟისორმა ელდარ შენგელაიამ გადაიღო მოკლემეტრაჟიანი ფილმი „ჩიტები“. რეჟისორმა ეს ფილმი მიუძღვნა თავის ანგარდაცვლილ ძმას, ასევე ლეგენდარულ კინორეჟისორს გიორგი შენგელაიას სხვისთვის. ტრისტანი სარალიძე მოკლემეტრაჟიანი ფილმი „ჩიტები“ ერთ უკეთესობილეს, უბრალო გლესკაციის როლს ასრულებს, რომელიც დიდი სიყვარულია და რეალური უყვარს და პატრონობს ჩიტებს. დღევანდელმა მსახიობმა ამ როლით კიდევ ერთხელ დაიმსახურა მსყურებელთა სიყვარული.

კოვიდპანდემიამ ორმავედგნა არ ჩავატარებინა ჩვენი ტრადიციული „ბორჯომ-ქალაქობა“. ამ სექტემბრის ჩავატარეთ და ჩატარდა დიდებულად. როგორც წესი, ამ დროს ირჩევენ ბორჯომის საპატრიოტო მოქალაქეთა აზვარად აირჩიეს სამი ღირსეული პიროვნება. ყველას აინტერესებდა, მანინ ვის აირჩევენ საპატრიოტო მოქალაქეებად? ადრევე ვიცოდით, რომ ასარჩევად შორის ფეოტორტი ბრძანდებოდა ჩვენი ცნობილი მსახიობი პალიკო ნოზაძე. მეორე კანდიდატი შეეცადა: ჩვენი მომავალი თამაში ორგანიზაციის სულისჩამდგმელი და საოცარი ორგანიზატორული ნიჭით დაჯილდოებული იქნა ეჭვიანი ნოზაძე. მეორე კანდიდატი ვის იქნებოდა? (ყოფდა გამგებელი სვოსს და რამდენიმე წელია, კანდიდატად მეც მასახლებენ, მაგრამ ალბათობის ციხე-სიმაგრეს ვით აუღებოდა იქნა ჩემთვის საპატრიოტო მოქალაქეთა მოხრეულობა) განსაკუთრებული ინტერესს მეც ვიჩენდი. ხმა დაიარსა: მესამე ბორჯომის დასუფთავების სამსახურის თანამშრომელია. იგი აღმოჩნდა ბორჯომელი ამირან გოლომდე. ჩვენი მოუზღვეს? „ზნეკითი ამირანი! გულწრფელად ვამბობ: დიდი ხანია, ასე არავინ გამოჩნდება! ადრე ჩვენ ერთად ვემუშაობდით ბორჯომის ფოსტაში და რაღაცეა და და ერთმანეთს ვცვლიდათ. იხსნა რა სვოსს, როცა არჩევიან ამ ცდუნად და ღირსეულს აფასებენ მანინ როგორ

ბილი მისდამი. მათ აღზარდეს ორი შრომისმოყვარე ვაჟი: გეორგი (მთავარი) და რეზო. ბორჯომის საბაჟოზე მუშაობს, მეორე - თბილისში სასტუმროების ქსელის ზოგადსაგანო ჩაბამული, ორივე 30 წელს გადაცილებულია და მშობლები მათ დოჯახებაზე დღედაღამ ფიქრობენ.

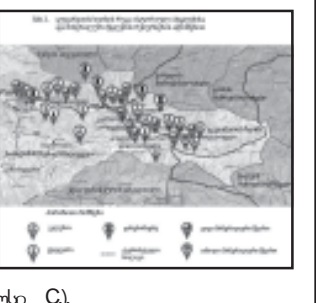
ამირანი სკოლაში კარგად სწავლობდა. უფროსის ცხოვრება უნდოდა და თბილისის უნივერსიტეტში უსწავლიდა. მისი ფაკულტეტი ორ წელს აბარებდა. არ ჩატარდა, მაგრამ ქულები არ იყო. „ხომ იცი, მაშინ რა დრო იყო, მე ვინ გამიშვებდა?“, - მითხრა. შემდეგ დაამთავრა მანქანათმშენებლობის ტექნიკუმი. ბორჯომში სხვადასხვა ადგილებზე მუშაობდა. მერე „ქვეყანა აირია“. 10 წლის წინ სტაბილური ხელფასი რომ ჰქონოდა, ქალაქის დასუფთავების სამსახურში დაინსერო მუშაობდა. - რა გადაარჩენს ჩვენს ქვეყანას? - ვკითხე. - შრომა! - მოკლედ და მტკიცედ მომიგო მან. - საზღვარგარეთი ჩვენ არავფროს და გვეცემარება, ჩვენზე უნდა მივხედოთ და ვუზაპტრონოთ ქვეყანას!.

69 წლისაა, მაგრამ ასეთი მოძრაობა და საქმეში მოუფს-ფუსე ბევრი ვერ იქნება... სულ სიკეთე ჰქონდეს მას და მთელ მის ოჯახს! ღირსეულად ეტარებინოს საპატრიოტო ბორჯომელის სახელი.

უჩა ჯანგირაშვილი.

ბორჯომის მით-მითი „Terra incognita“

გაფართობი სანტრესო რუკა, რომელიც ბორჯომის მუნიციპალიტეტის მალაქთან ზონის ნაწილს - გუჯარეთის სეობას ასახავს, რუკა შედგენილია ჩემს მიერ, ლიწვლამში არსებული ფოტოგრაფიისა და სხვა მონაცემების გამოყენებით. მონაცემების აღნაგობა რუკაზე პირობითი აღნიშვნებით ნაჩვენებია გუჯარეთის სეობის სკელები: ისტორიული გზები და კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები - ტაძრები და ციხესიმაგრეები; მინერალური წყლები, რომელთა შორის ოდის შემცველი წყაროცა და ერთი შუდარებით თბილი წყალც კი (20 გრადუსი C).

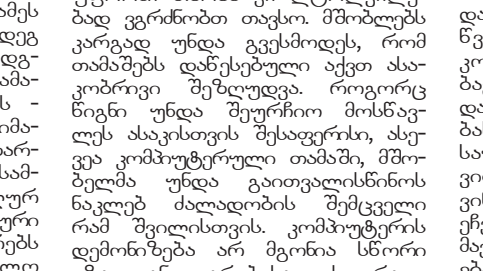

გუჯარეთის გზის სარეაბილიტაციო სამუშაოები რამდენიმე წლის წინ დაიწყო და ერთი მონაკვეთი შუდარებით მონქროგდა სამუშაოებს და ის მონქროგებული მონაკვეთი ყოველწლიურ მონქროგებს მოითხოვს, რაც შემოგდგემა-გაზაფხულის წყობიან პერიოდში განსაკუთრებით გაძნელებულია მანქნით გადაადგილება. გზა ხომ გრუნტისა და კიდევ იმქწყნება ზოგერთი მონაკვეთი.

კომპიუტერული თამაშები და მტკაცრი

მშობლებისთვის კომპიუტერული თამაშების თება მშობლივლი თამაშების სფეროა. მოზარდი და კომპიუტერი - დაფიქრებულია რომ რატომ ვეღვათ ჩვენ მშობლები? „დამოკიდებული ტინი“ რამდენად საშიხია მათივე მომავლისთვის? ჩვენ სწორად ვცემვებით, რომ ეს არის არა-გვანსალი დამოკიდებულება ეკრანისადმი, მაგრამ თითქოს არ გვიანდა თვლით გაუფასვრობით შემდეგ სინამდვილეს: ის, რაც იმ თამაშში ხდება, არის უღიმილო სამყარო. მოზარდი იქ გრძობს თავისუფლებას. აქ - ამ რეალობაში კი ჩვენ ვუზღუდავთ ბევრ რამეს. მაგალითად: ველოსიპედი კი ჩაიყვანე ეზოში, მაგრამ არ გაცდეთ ეზოს, არ იარო სწრაფად. რას იღებს ამ თამაშებისგან ბავშვი? პირველი ალბათ ეს არის ავტონომია - ჩემს ჭკუაზე ვარ, როგორც მინდა, ისე ვთამაშობ. მეორე, რასაც ქვეცნობიერად აძლევს, ეს არის - დახელოვნება - ისეთ რამეს ესწავლობ, ათი წლის შემდეგ კი არა, ხეალ რომ გამომაგვეს, მესამე - რისთვის ვთამაშობ? რომ სიამაყე შემძინოს - მაგარ რამეს ვაკეთებ, ვანიმარდვებ მიგაღიწი ფინისში. მოზარდის ასაკში ცდის ბავშვი სამყაროს საზღვრებს. რეალური გალისა? ურჩევნია ვირტუალური თამაშები ბავშვი? მასკელო თამაშები რაც განწდა, მერე დაიწყო განვითარება. ბავშვები თუ თამაშობენ სოციალურ თამაშებს, სადაც შეჯიბრია, ვანსალ კონკურენცია სწავლობენ - ამასაც თანამედროვე ფსიქოლოგების დაკვირვებით ვადგენთ. პატრისციების გამოსატყულებია, რითაც ეუბნები, რომ რასაც ის თამაშობს, სულელური სულაც არაა. რამდენად სახიფათოა ეკრანთან ურთიერთობა მოზარდისთვის? ცალსახად სახიფათოა, რადგან იმდენად მოსწონთ ის სამყარო, უკვე ცოცხალი ურთიერთობები აღარ უნდათ, ასოციალურები ხდებიან თანდათან. ერთი ცნობილი მასწავლებელი ამბობდა: რვევენს ჩაოხი რომ მისცე, თავში ჩაიჩრტაქმსო... „ვჩოხი“ ახლა არის

კომპიუტერი - ეკრანი, რომელიც იმისთვის თუ უნდა რომ „თავში ჩაიჩრტაქს“ - ცუდია. უნდა უნდოდეს რაღაცისთვის გამოიყენოს, საკუთარი თავი „გაზარდოს“. ვირტუალური თამაშების დროს სწრაფად ხდება ყველაფერი: სამი ცხოვრება შეიძლება გაიაროს გვირმა სამ საათში. ეკრანის სამყარო ნაკლებად მკაცრია, მაგრამ იქაც არის კარგი და ცუდი. უბრალოდ ბოლომდე უნდა შეეყვით ამ თამაშში, რომ აუფსხნათ ეს ამბავი ცუდია, მაგრამ მისაბაძია. ამას წინათ, აღექსანდრე ჯეველავამ საინტერესო ფრაზა წარმოთქვა: ახალგაზრდები ციფრული სამყაროს ადგილობრივები არიან, ხოლო ჩვენ -

უფროსი თობა კი ღჭოღვილებად ვგრძობთ თავსო. მშობლებს კარგად უნდა გვესმოდეს, რომ თამაშებს დანქსებული აქვთ ასაკობრივი შეზღუდვა. როგორც ნიგნი უნდა შეუჩრიო მოსწავლეს ასაკისთვის შესაფერისი, ასევე კომპიუტერული თამაში, მშობლებმა უნდა გაითვალისწინოს ნაკლებ ძალადობის შემცველი რამ შეილისთვის. კომპიუტერის დემონზეა არ მგონია სწორად გაზანვითარებისათვის, რადგან თანამედროვე მოზარდს ციფრული ტექნიკისკენ მოსწრაფება უკვე გამოიმუშავებული აქვს, აკრძალვით კი ვერაფერს გაგვადებით. თანამედროვე სამყაროში კომუნიკაციის მნიშვნელოვანმა ნაწილმა სოციალურ ქსელებში გადაინაცვლა. სოციალურ ცხოვრების მთლიანად აქვთ დაკვირობილი ჩვენი გონება. მათ გარეშე ცხოვრება ვერ წარმოგვიდგენია. შეილებს რას ვერაფერი უნდა უნდა შეგინდოთ მისწრაფება უკვე გამოიმუშავებული აქვს, აკრძალვით კი ვერაფერს გაგვადებით. თანამედროვე სამყაროში კომუნიკაციის მნიშვნელოვანმა ნაწილმა სოციალურ ქსელებში გადაინაცვლა. სოციალურ ცხოვრების მთლიანად აქვთ დაკვირობილი ჩვენი გონება. მათ გარეშე ცხოვრება ვერ წარმოგვიდგენია. შეილებს რას ვერაფერი უნდა უნდა შეგინდოთ მისწრაფება უკვე გამოიმუშავებული აქვს, აკრძალვით კი ვერაფერს გაგვადებით. თანამედროვე სამყაროში კომუნიკაციის მნიშვნელოვანმა ნაწილმა სოციალურ ქსელებში გადაინაცვლა. სოციალურ ცხოვრების მთლიანად აქვთ დაკვირობილი ჩვენი გონება. მათ გარეშე ცხოვრება ვერ წარმოგვიდგენია. შეილებს რას ვერაფერი უნდა უნდა შეგინდოთ მისწრაფება უკვე გამოიმუშავებული აქვს, აკრძალვით კი ვერაფერს გაგვადებით.

თეონა ტანთუია

საზოგადოდ კულტურული მემკვიდრეობის წმენდა ძველი მდინარე გუჯარეთისწყლის სეობაში, ეროვნული მნიშვნელობის ძეგლების - ტომოსქუბის ღვთისმშობლის მიხინების სახელობის მამათა მონასტრისა და დანის ეწ. ჩრდილოეთის წმინდა გიორგის ეკლესიის სათვლი. წმინდათაძან ერთ-ერთი 90-იან წლებში ვიღაცს აუდგენია ცხადა, აფეიტური სახის შეწარქენებზე ვერ უზრუნია - გაუღესკეს და შეუღესკეს ძველი სალოცავი სხვეს ვეღარ გასწვდა - ანგვარად დაწარქენეს ისტორიული სახე შეწარქენდა, თუცდა ვეღა მათგან დაწერულ-ჩამოჭყელი და ივარქნილაც მათ შორის - ეღა წინსწარმჭყელი სახელობის თელოფანის ეკლესია.

უკუტყავთ!

მარინა კუზარაძე იუზილარია

რაოდენ სასიამოვნოა, დაბადებიდან 70 წელი მიულოცო შესანიშნავ ქალბატონს მარინა კუზარაძეს, რომელმაც სწორედ მათ პროფესიამ ბორჯომის პირველ-და მისწავლეთა სახლში მუსიკის პედაგოგად ის მართო მუსიკას კი არ ასწავლიდა, იყო საუკეთესო აღმზრდელი, დედობრივად ზრუნავდა თითოეულ მოსწავლესზე. მისი აღზრდილები დღესაც მონივნით ხედეზიან და თბილად მოიკითხავენ მარინას მასწავლებლებს.

ქალბატონი მარინას გულითადად გულოცავთ ამ საიუბილეო თარიღს, ვუსურვებთ ჯანმრთელობას და დიდხანს სიცოცხლეს საყვარელ შვილთან და შვილიშვილებთან ერთად.

დიდი სიყვარულით მამოზრადი, თანამშრომელი და ნათესავი.

ღვაწლმოსილი პედაგოგი ჯილდო მაცურქელის ცაში გასლდათ

ბატონ ედუარდ ვახტანგიშვილისა და ქალბატონ მარინე კუზარაძის ოჯახს ბორჯომში ყველა იცნობს. ორი ხელოვანი ადამიანის ცხოვრება სწორედ მათ პროფესიამ გადაკვეთა. ბატონი ედუარდი მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლის დირექტორი და ქორეოგრაფი, ხოლო ქალბატონი მარინა მუსიკის პედაგოგი გახლდათ. ბატონი ვახტანგი 8 წლის წინ 80 წლის ასაკში გარდაიცვალა. ქალბატონ მარინას კი 20 ოქტომბერს 70 წელი შეუსრულდა. განვლილი ცხოვრების შესახებ ქალბატონ მარინას სახლში ვესტუმრე სა-

საუბროდ. ქალბატონმა მარინამ დიდი სიყვარულით მოიკითხა რედაქციის კოლექტივი. მიყვება, რომ წლები წინ მათი გასტროლოებისა თუ წარმატებების შესახებ უამრავი წერილი დაბეჭდილია გაზეთ „ბორჯომში“. მოკითხვის შემდეგ კი ჩვენი საუბარი საკმაოდ არასასიამოვნო ამბის გასხენებით გაგრძელდა. ქალბატონ მარინას და მის ოჯახს უმძიმესი ტრაგედია დაატყდა თავს მაშინ, როდესაც ის 23 წლის გახლდათ. ავტოკატასტროფამ სამი ღვიძლიშვილი, ორი მამა და და იმსხვერპლა. ქალბატონი მარინა ყველაზე უფროსი გახლდათ და-ძმის შორის. იმ ტრაგედიამ მასზე უდიდესი დაღი დასვა. ტრაგედიის შემდეგ გარკვეული პერიოდის მანძილზე ინსტიტუტზეც კი ვეღარ უკრავდა, მიყვება და ხმაში ცრემლმზარევი ტონი ეუფვა. ქალბატონმა მარინამ მუსიკალური განათლება ჯერ ბორჯომში მიიღო, როდესაც მუსიკალური სკოლაში სწავლობდა, შემდეგ თბილისის ივანე არაყიშვილის სახელობის მუსიკალური ტექნიკუმი, საგუნდო-სადირიჟორო მიმართულებით სწავლობდა. წარმატებით დაამთავრა თბილისის კონსერვატორიაც.

კი ყოფილა შემთხვევები, რომ გაუწერებიათ, მისაღებებიან და უთქვამთ, - მე თქვენი მოსწავლე ვიყავი, მე თქვენთან ვმღეროდიო. ამ დროს გული სისარულით ეცემა, როცა ამხელა, ასაკოვანი კაცი და ქალბატონი ხედეზიან და ქალბატონი. ჩემ კითხვებზე რამდენად მკაცრი იყო მოსწავლეებთან, ამბობს, რომ საკმაოდ მკაცრი იყო, თუმცა, რაც მთავარია, სამართლიანი. ყოველ მოსწავლეებთან დღესაც ურთიერთობს ტელეფონით, ხანაც სოციალური ქსელით. მათთან საუბარი დიდ ბედნიერებას ანიჭებს.

მთელი ცხოვრება მოსწავლე-ახალგაზრდობის სახლში(მაშინ პირველად სახლი ერქვა) გაატარა. ერთი წელი იმუშავა მხოლოდ მუსიკალური სკოლაში. უდიდესი ბედნიერება იყო მისთვის თითოეულ ბავშვთან ურთიერთობა. ერთგვარი ზემოთ ეგებებოდა ზაფხულის არდადეგებიდან დაბრუნებულ მოსწავლეებს. ყველაზე დიდი ჯილდო როგორც ქალბატონი მარინა ამბობს, მისთვის და მისი მოსწავლეებისთვის გახლდათ მყურების ტაში, რომელსაც თითოეული ნომრის შემდეგ ჩუქნიდნენ. მოსწავლეებთან 40 წელი იმუშავა. გახლდათ ანსამბლ „ბორჯომის“ ხელმძღვანელიც.

საბჭოთა კავშირის თითქმის ყველა რესპუბლიკაში მარინა გუნდთან ერთად, ხშირად მიწვევით დადიოდნენ, ზოგჯერ კი უბრალოდ ესტურსებდნენ ანუ კონცერტებს. ახლა ხშირად ავადმყოფობს, ქუჩაშიც იშვიათად გადის თუმცა, იმ პერიოდშიც

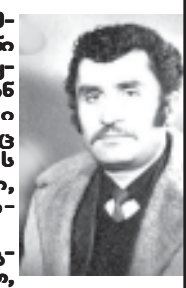
ნატო ბილიძე

ნაილი ქვრივიშვილის განსვენება

ათი წელი შესრულდა ჩვენი დიდი მეგობრის, შესანიშნავი პირიდან ბორჯომის და ბორჯომელების დიდი მოსიყვარულე ქალბატონის, ნაილი ქვრივიშვილის გარდაცვალებიდან ნათქვამია, წლები ვერ იგონებს საყვარელი ადამიანის დიდ სიტბოს და გულისსიმეორებას. ქალბატონი ნაილი მთელი შეგნებული ცხოვრება ახალგაზრდობის გარემოცვაში ტრიალებდა და სასკოლო ცხოვრებით ცხოვრობდა. დღესაც კარგად გვახსოვს მის მიერ შესანიშნავად ორგანიზებული საქალაქო და რაიონული ორნისტიკები. კომკავშირის რაიონის, მესამე მდივანი, შემდეგ №3 საშუალო სკოლის პედაგოგი, სადაც ნამდვილად გამოიჩინოდა შემოქმედებითი საქმიანობა. ვაგლას, რომ არ დაცალდა თავისი ნიჭის და ერთუზაზმის ბოლომდე გამჭვლავება, სრულიად ახალგაზრდა წავიდა ამქვეყნიდან. სსოვნა და სანთელი არ მოკლებოდეს ქალბატონ ნაილის სულს ღმერთმა ატხლოს, მსუბუქი ყოფილიყოს მის მკერდზე დაყრილი მშობლიური ბორჯომის მიწა, ამინ!

ბრიგოლ ბალახაძის მონატრება

გრიშა, სუთი ტკივილიანი წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც ჩვენ გვერდით აღარ ხარ და დატოვე შენი საყვარელი ოჯახი. როცა თქვენი, შეილები გზაზე დაგვყენე, კარგად არიან და ბედნიერი კაცი ვარო, მაშინ გმტყუნა ბედმა. არ დაგცალდა შენი საყვარელი ოჯახის. შეილიშვილების მოსიყვარულეობა, რომლებიც სიგიჟემდე გიყვარდა, მაგრამ რას ვიზამთ, უფლის ნაბიჯზე ყველა უძღურნი ვართ. ძალიან გვენატრები, გიყვარხარ და გვაკლიხარ, მაგრამ მინც ვაგრძელებთ ცხოვრებას უშენოდ. შეილიშვილები გიზარდნენ, თბილად და ტკბილად გიგონებენ, მხოლოდ სხილის და ასლოხარ, მაგრამ რომ გიზრდებიან, მათი მშობლები და ძმები მოუყვებიან, თუ როგორი კეთილშობილი ბაბუა იყავი. შენი ამქვეყნიდან წასვლის შემდეგ ერთი დღე არ გასულა, რომ ლოცვა არ წავიკითხოთ და სანთელი არ დაგინთოთ. 21 ოქტომბერს, შენი გარდაცვალების დღეს, მოვალთ შენ საფლავზე დაგინთებთ სანთლებს და უფალს შევთხოვთ, რომ შენი სული ნათელში გვიმყოფოს. განისვენე მშვიდად. მსუბუქი იყოს შენს გულზე დაყრილი შენთვის საყვარელი მშობლიური ბორჯომის მიწა.

შენი საყვარელი ოჯახი.

ქართველმა მთამსვლელებმა „ქოროს წერაინი“ (Pioleta d'Or-2022) მიიღეს.

ინფორმაცია დაჯილდოების ოფიციალურ ვებგვერდზე გამოქვეყნდა. ე.წ. ალპინიზმის ოსკარი არჩილ ბადრიძე მთამსვლელებმა, გიორგი ტყეშელაშვილი და ბაქარ გელაშვილიმა პაკისტანში, სარაგარის 7300 მეტრი სიმაღლის აქამდე აუსვლელ ჩრდილო-დასავლეთ მწვერვალზე უმაღლესი სიღრმის მარშრუტის დალაშქრისათვის გადაეცა.

დაჯილდოების ცერემონია საფრანგეთში, 18-20 ნოემბერს გაიმართება. ბორჯომის მუნიციპალიტეტის მერია ბორჯომელ მთამსვლელს, ბაქარ გელაშვილს ულოცავს 7 300-მეტრიანი მწვერვალი სარაგარის წარმატებით დაძლევის, ახალ-ახალ წარმატებებს ვუსურვებთ ახალგაზრდა მთამსვლელებს!

ჩვენს სკოლას ანგრევენ...

ჩვენს სკოლას ანგრევენ... ჩვენი ძველი სკოლის შენობის დემონტაჟის და მისი ახალი და თანამედროვე შენობის ჩანაცვლების ამბავი რამდენიმე თვის წინ გავერცხვინა. რა ჯობია განახლებასა და აღმშენებლობას, მაგრამ გულში ტკივილი ვიგრძენი ძველი სკოლის ნგრევის გამო... ჩვენი სკოლა... ჩვენი სკოლა... ინგრევა კედლები, რომლებიც ჩვენი უბილესი და უდარდელი ბავშვების ისტორიას ინახავს. დასვენებებზე დერეფნებში გამაყრუებელი ხმაურით გამოფენილი ბავშვების ფიგურ-ხეივანს, ზარის წკრიალს და დერეფნებში მასწავლებლების დინჯი ნაბიჯების ხმას. რამდენი თაობა აღიზარდა მის კედლებში... სკოლა... ცალკე სამყარო, ცალკე ცხოვრება... ჩვენი გეოგრაფიის კაბინეტი. მასში რუკების შესანახი პატარა გადატანად ოთახი, ჩვენი საშუალო. ინგრევა კედლები, ინგრევა იატაკი, რომლებსაც ჩვენი ნაბიჯების ხმა, ბოლო მერსზე ანტობა და გაკვეთილების სხა-პასუხით ჩაბარებული საგნის ხმა ახსოვთ. სადაა ის სკამი, „ძველი ბიჭურად“ რომ შემოვალბაგებდით ფეხებს, სადაა ის მერსები წიგნებისა და რვეულების ქვეშ სასუსხავები რომ გვექონდა შემონახული... დღიურებში ჩამალული გაზეთე-რუსუდან სხირტლაძე

ბიდან ამოჭრილი ცნობილი ადამიანების ფოტოები, ქრიტინა კარები, რომელიც პარალელური კლასის აყლაყუდა ბიჭებმა საბოლოოდ მოარყიეს, საიდუმლოდ მთავრის გამხელა სკოლის და ბურთის ტრაგედიის ხმა და ბავშვების ხმა... ეზოში სპორტულ ღერძზე მოზრიალე უფროსკლასელები და შატალოები... ეს, კედლებს რომ ენა შექონდეთ... რუსულის მასწავლებლის ნაზი და ჩუმი ხმა... მაღალი და ხმელ-ხმელი „მათემატიკის“, დინჯი „გეოგრაფია-ბიოლოგიის“, ყველა დროსა და თაობებში მეგობარი და თანატოლი „ფიზკულტურის“, მასწავლებლების ხმა... მოვისმენდი ყველაფერს, რაც მახსოვს და რაც აღარ მახსოვს, რისი მონაცემები ვიყავი, ჩემზე უფროსების ისტორიების და ჩემი შემდგომი თაობების ამბებს... უამრავი სკოლის ფორმაში გამოწყობილი მოღიმიანი გოგონები, რომელთა ბავშვური სახეები სკოლის კედლებში დარჩა მოგონებად, ისინი, ვინც სკოლის დამთავრების შემდეგ აღარასოდეს მინახავს... მოგონებები ქარიშხალივით ირევიან... ზუსტად ამიტომაც მიყვარს ძველი შენობები, ისინი უამრავ ისტორიებს ინახავენ. ჩემს სკოლას ანგრევენ... სამაგიეროდ ახალს აშენებენ...

ზურა აივაზოვის სსოვნა

უკვე მეოთხე დაბადების დღეა უშენოდ მამი... ეს მონატრება არ ნელდება, მწარე, ეული... მეზურად გასდევს თან მიმავსა დროს ნაბიჯ-ნაბიჯ-მოგონებები შენთან ყოფნის სითბოთი გვაქვებს... და ენაცვლება ერთურთს დღენი ფიქრ-მოარეულნი... გვაკლიხარ სული ექვთა ჩუმად კვირებს და გვემსაქირის თმინა ამ ცხოვრების სვლა და თანაში... უშენოდ ყოფნა გვაძლევს სევდის დათმინას... გვენატრები და ტკივილია მხოლოდ ამაში... დრო გადის ტკივილს გვაჩვენებს (ანმოცა) ყოფა სევდიან... მოგონებებით ვიფრადებთ დღევს უშენოდ... მადლობას გიძღვრთ იმ ლამაზი ცხოვრებისათვის, შენთან ყოფნისას ბედნიერად რომ გავატარეთ... უშენოდ ყოფნა არ ყოფილა თურმე ადვილი... უფრო ვაფასებთ გააზრებულ ყოფას ერთიანს... მოგონებები ცვლიან კადრად ერთიმეორეს... ჩვენი ცხოვრების უღამაზეს ზღაპარს ერთიან... დაბადების დღეს მოგილოცავთ ან იმიერში, სევდით, ცრემლებით დაგისველებთ მუდმივ სამყოფელს... ნათელში იყოს შენი ტკბილი, კეთილი სული, შენთვის ლოცვებში ამას უფალს მუდამ ვავედრებთ... (ოჯახი) 16.10.2022

ვლადიმერ კახანავის განსვენება

გვბრძვით შენი ამქვეყნიდან წასვლით გამოწვეულ ტკივილს. 9 ოქტომბერს 81 წლის გახდებოდი, უშენოდ აღენიშნეთ დაბადების დღე-მოვედით შენ საფლავზე, როგორც შეგეფერებოდა ისეთი ლამაზი სიტყვებით შეგსვით შენი უკვდავების შესანდობარი, დაგანთეთ სანთლები, რომ ნათელში გვიმყოფოს უფალმა შენი ლამაზი სული. ბევრი სიკეთე აკეთე, ვალმობილი ნახვედი, ბორჯომში ყველა გიცნობდა, როგორც კეთილსინდისიერ, გამორჩეულ და თბილ ადამიანს. მხოლოდ კეთილი სახელი დატოვე, რაც ნამდვილად საამაყოა, ხოლო ჩვენ დაგვიტოვე დიდი ნაღველი და სევდა. ნათელში იყავი, მსუბუქი ყოფილიყოს შენს გულზე დაყრილი მშობლიური ბორჯომის მიწა, რომელიც ძალიან გიყვარდა. ისვენებენ მიუღწევი მკრი, შეილები: რაფაელი, ზურა, მარია, სიძე ბაქა მამრავალი, შეილიშვილები: ლადო, ანა, გიორგი, ანთა.

გაზეთი რეგისტრირებულია ბორჯომის სასამართლოს მიერ 1997 წელს, რეგისტრაციის №24.04.59. გაზეთის დამფუძნებელია რედაქციის კოლექტივი. რედაქციამ შეიძლება გამოაქვეყნოს ისეთი წერილები, რომელთა ავტორების თვალსაზრისს თვითონ არ იზარებდეს. მისამართი: ბორჯომი, ფალაშვილის ქ. №2 ტელე 22-29-65. იბეჭდება შსს გამომცემლობა „საარზი“. ქ. თბილისი, თფილორე მღვდლის ქ. №57. ბრძანებრივი: ვალერიან ლომიძე borjomi@inbox.ru